

Uusi jalostuksen tavoiteohjelma

2021 - 2025

Venäjänajokoira

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 10.5.2018

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 24.3.2018

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 15.04.2021

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA	3
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4. RODUN NYKYTILANNE.....	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	7
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	15
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	16
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	17
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	17
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	18
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	18
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	19
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	23
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	28
4.3.4 Lisääntyminen	28
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	29
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	29
4.4. Ulkomuoto	30
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	33
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	34
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	34
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	36
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	37
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	38
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	38
7. LÄHTEET	39

1. YHTEENVETO

Tässä venäjänajokoiran jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) kerrotaan lyhyesti venäjänajokoiran alkuperästä ja tulosta Suomeen sekä luodaan katsaus rodun tämän hetkiseen tilanteeseen. Ohjelmassa kerrotaan niistä tavoitteista, joihin rodunjaloituksessa pyritään, sekä keinoista, joilla tavoite saavutetaan.

Jalostuksen tavoiteohjelma antaa tietoa koiranomistajille, kasvattajille sekä koiran hankkimista suunnitteleville.

Venäjänajokoira on metsästyskoira, jolla jäniksen ja ketun ajon lisäksi on perinnöllisiä taipumuksia myös supikoiran, ilveksen sekä suden ja karhun metsästykseseen. Venäjänajokoiralle on tyypillistä vauhdikas, laukaten tapahtuva ja nopeasti tulokseen johtava haku sekä kuuluva ja soinnikas haukku. Näitä pyritään jalostuksella vaalimaan ja vahvistamaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota sitkeyteen ja ajokykyyn.

Erityisenä uhkana rodulla on vähäinen koiramäärä ja takavuosien runsaasta sukusiitoksesta johtuva geenipoolin kapeus. Sukusiitosastetta on kuitenkin pystytty viime vuosina alentamaan, koska käytössä on ollut lisääntyvässä määrin vierassukuisia tuontikoiria. Tällä linjalla pyritään turvaamaan myös rodun terveenä säilyminen.

Rodun suosio on viime vuosina lähtenyt lupaavaan nousuun. Venäjänajokoiria rekisteröidään nykyisin yli 100 kpl vuodessa. Myönteisen kehityksen jatkumisen edellytys on se, että perinnölliset sairaudet saadaan pidettyä kurissa, ja rodun luonne ja käyttöominaisuudet saadaan vakiinnutettua hyvälle tasolle. Tästä jalostuksen tavoiteohjelmasta löytyvät keinot, jolla tähän pyritään.

Venäjänajokoiran jalostusta ohjataan sekä jalostustoimikunnan, että rodun PEVISA-ohjelman (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) avulla, joka on pentueen rekisteröinnin ehto. PEVISA-ohjelma edellyttää pentueen vanhemmilta astutushetkellä voimassa olevia, virallisia lonkka- ja kyynärlausuntoja. Lisäksi yksittäisellä koiralla saa olla enintään 40 jälkeläistä. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaan.

2. RODUN TAUSTA

Nykyisen venäjänajokoiran taustalla ovat venäjällä ammattimetsästyksessä käytetyt "vysel"-rotuiset koirat, joista löytyy tietoja vanhoista Novgorodin tuohikirjoista 1400-luvulta. Samat kirjat kertovat maanviljelijästä nimeltään "vysljatnik". Lisäksi vuodelta 1510 tiedetään, että Dmitrovon paikkakunnalla oli Vysletsovo-niminen kylä.

Kielentutkijat ovat yksimielisiä siitä, että sana "vysel" on johdettu sanasta "vyt", joka tarkoittaa ulvoa. Todennäköisesti ulvomistaipumus on ollut tyypillistä jo sen ajan koirille koska nimikin siihen viittaa.

Nykyisen Liettuan alueelta, mikä silloin oli Länsi-Venäjää, löytyy tietoja "vysel"-koirasta vuodelta 1529. Virallisesti Liettuassa käytettiin rodun nimenä vuonna 1588 "jänis ja petojen vysel". Tämä viittaa epäilemättä siihen, että kyseistä koiraa käytettiin myös petojen metsästyksessä.

Tsaarit metsästelivät paikallisten "vysel"-koirien avulla 1500-luvulla myös kehittymässä olevalla Itä-Venäjän alueella. Täällä näitä koiria kutsuttiin ajokoiriksi (gonzaja). Entinen nimi oli jäänyt pois käytöstä, mutta sitä käytettiin hieman muunneltuna puhuttaessa uroskoirasta

"vyslets". Narttua alettiin sanoa nimellä "vyslovka", kuitenkin vasta 1700-luvulla. Koiranhoitajia kutsuttiin nimellä "vysljatnik".

Edellä mainitut viittaukset vahvistavat, että rotu on alkuperältään venäläinen rotu. Rodun aikaisemmasta kehityksestä ei kuitenkaan ole löydetty varmaa tietoa. Se, mikä vaikutus oli esimerkiksi Venäjää ajanjaksolla 1240–1480 hallinneiden tataarien koirilla, on vain arvailujen varassa.

Keisari Pietari I Suuren hallintokaudella (1682–1725) yleistyi varakkaiden keskuudessa peurojen metsästyks. Tähän tarkoitukseen tuotiin Länsi-Euroopasta englantilaisia ja ranskalaisia ajokoiria. Kirjallisuudesta löytyy maininta esimerkiksi keisari Pietari II koiratarhasta, jossa oli 241 koiraa. Niistä 50 oli rodultaan ranskalaisia. Merkittäviä metsästyksen ja koirankasvatuksen harrastajia olivat myös keisarinnat Anna Ivanovna ja Elisabet Petrovna. Heidän aikakautenaan maa saksalaistui ja vuorovaikutus Saksan kanssa oli hyvin vilkasta. Venäläisten upseerien sotamatkat Eurooppaan lisäsivät ajokoirien tuontia. Erityisesti saksalaisia koiria tuotiin runsaasti. Luonnollisesti maahan tuodut koirat risteytyivät paikallisten ajokoirien kanssa ja vaikuttivat kannan muodostumiseen.

Myöhemmin kantaa kehitettiin järjestelmällisemmin. 1800-luvulla venäjänajokoiraa alettiin risteyttää eri suhteissa länsimaisten ajokoirien, eniten englantilaisten ja puolalaisten rotujen kanssa. Tästä eteenpäin metsästäjät alkoivat luokitella ajokoiria sen paikkakunnan mukaan, mistä ne olivat kotoisin, esimerkiksi Kostroomasta tai Jaroslavista. Erilaisien risteytysten takia eri paikkakuntien koirat yleensä poikkesivat melkoisesti toisistaan. Yhtenäisemmin ja laajemmalla pohjalla alettiin kehittää vanhaa venäläistä ajokoiraa, sekä englantilais-venäläistä ja puolalais-venäläistä risteytettyä ajokoiraa.

Nykyisen venäjänajokoiran kehittäminen voidaan katsoa alkaneeksi vasta vuonna 1850. Samanaikaisesti perustettiin metsästysliittoja, metsästyslehtiä ja aloitettiin säännölliset koiranäyttelyt. Tämä kaikki edisti huomattavasti venäjänajokoiran kehitystyötä. Suurena vaikuttajana kehitystyössä oli Nikolai Kushenskyi (1850-1915). Hän julkaisi kirjoja ja lehtiartikkeleita, joissa hän käsitteli ajokoiralla metsästämistä sekä venäjänajokoiran ominaisuuksia ja kehittämistä. Kushenskyi oli sitä mieltä, että hänen aikanaan ei enää ollut täysirotuksia vanhoja ajokoiria. Parhaiten hänen mukaansa oli säilynyt kostrooman ajokoiria. Niitäkin oli vain muutamilla kasvattajilla hänen lisäkseen.

Kushenskyi oli perustanut vuonna 1870 Tverin alueelle kostrooma-rotuisten ajokoirien tarhan. Se antoi erittäin hyvän pohjan 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kuuluisille koiraryhmille, esimerkiksi Alekseijevin, Belousovin, Shuvyhin, Komynin ja Romeikkon koirille. Valitettavasti Kushenskyi lopetti työt koirien kehittämiseksi vuonna 1910. Venäjänajokoiran suurvaikuttajat arvostivat Kushenskyin jalostamaa kantaa sekä ulkomuodon että käyttöominaisuuksien perusteella. Hänen mielipidettään venäjänajokoiran juurista, jotka olivat lähtöisin Kostroomasta, eivät kaikki kuitenkaan kannattaneet. Vahvempi mielipide oli, että Kostrooman ajokoiria, vanha venäläinen, venäläinen suoraan ajava ja monet muut olivat kaikki yhtä lailla venäjänajokoiran perustaa.

Vuonna 1895 julkaistiin ensimmäinen standardi venäjänajokoiran ominaisuuksista. Tästä eteenpäin rodun kehittämiseksi päätettiin järjestää säännöllisesti käyttökokeita. Ensimmäinen

koee Venäjällä pidettiin vuonna 1901 Moskovassa Aleksanteri II -nimisessä metsästysseurassa. Vuoteen 1917 mennessä kokeita oli järjestetty seitsemän kertaa. Kokeet järjestettiin koirajoukolle, joten ne eivät oikein palvelleet yksin työskentelevän koiran kehittämistä.

Vuoden 1917 vallankumous ja sen jälkeinen kansalaissota tuhosivat myös venäjänajokoiran kehittämistyön tulokset lähes kokonaan. Kehittämistyö täytyi käynnistää uudelleen hyvin vähäisellä materiaalilla. Suurena vaikuttajana näinä vaikeina vuosina oli Nikolai Pahomov (1890-1978). Hän on ansainnut kunniamaininnan työstään kahden rodun, venäjänajokoiran ja englantilais-venäläisen ajokoiran kehittäjänä. Pahomov oli yleisvenäläisen kennelmiesten kokouksen järjestäjänä vuonna 1925. Kokous hyväksyi viisi paikallista ajokoirarotua, mutta näistä vain kolmelle (venäjänajokoira, englantilais-venäläinen ajokoira ja puolalais-venäläinen ajokoira) hyväksyttiin standardit. Kahdesta muusta ajokoirarodusta julkaistiin ainoastaan tiedot, koska edellisissä näyttelyissä näistä kahdesta rodusta ei ollut niiden tyypillisiä jälkeläisiä.

Sama kokous vahvisti Pahomovin esittämät ajokokeiden säännöt erikseen joukolle, koiraparille ja yhdelle koiralle. Vuodesta 1926 käyttökokeet alkoivat olla säännöllisiä monessa paikassa Venäjällä. Kennelmiesten kokouksessa Moskovassa vuonna 1939 uusittiin englantilais-venäläisen ajokoiran ja venäjänajokoiran standardit. Puolalais-venäläinen ajokoira, harlekina ja brudastoi -rodut hylättiin kokonaan pois, koska niitä ei ollut enää olemassa.

Vuonna 1950 alettiin poliittisista syistä ja ulkomaalaisvastaisen propagandan vuoksi tutkia myös koirapolitiikkaa. Sen seurauksena englantilais-venäläisen ajokoiran nimi piti vaihtaa "russkaja pegajaksi", mikä suomennettuna on "venäjän täplikäs". Pahomov oli jyrkästi tätä muutosta vastaan, riitautui yleisvenäläisen kennelliiton neuvoston kanssa ja joutui sen seurauksena lopullisesti lopettamaan työn koirien kehittämiseksi.

Vuonna 1954 ajokoirat saivat uudet standardit, mitkä olivat huomattavasti huonommat kuin Pahomovin vuonna 1939 esittämät. Tästä lähtien standardia muutettiin useasti vuoteen 1994 saakka. Vuoden 1994 standardi on pienin muutoksin voimassa vielä nykyisinkin.

Suomeen venäjänajokoiria tuotiin ensimmäisen kerran 1800-luvun lopulla. Täällä koiria kutsuttiin kostroomankoiriksi. Nimitys johtui varmasti koirien alkuperästä. Näillä koirilla oli hyvät metsästysominaisuudet: ne olivat sitkeitä työskentelemään, niillä oli voimakkaat monisointuiset äänet ja ne olivat kyllin rohkeita ajamaan myös sutta. Koiria tuotiinkin maahan lähinnä suden metsästystä varten. Muutamassa vuosikymmenessä vähäinen kanta kuitenkin sekoittui muihin rotuihin ja katosi lopullisesti sotavuosien aikana.

Venäjänajokoiran uusi tuleminen tapahtui 1970-luvulla, jonka jälkeen kanta on alkanut vakiintua. Nykyiset omistajat arvostavat erityisesti venäjänajokoiran monipuolisuutta metsästyksessä ja sopeutuvuutta erilaisiin oloihin, myös kaupunkiin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Venäjänajokoirien rotujärjestönä toimii Suomen Ajokoirajärjestö ry. Suomalaiset rodun harrastajat perustivat Venäjänajokoirayhdistys ry:n vuonna 1999 tarkoituksenaan edistää venäjänajokoiran jalostusta ja tehdä rotua paremmin tunnetuksi. Yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut yhdessä lisääntyneiden rekisteröintien kanssa ja viime vuodet jäsenmäärä on pysynyt melko tasaisena, 350-389.

Taulukko 1. Venäjänajokoirayhdistyksen jäsenmäärät vuosina 2010–2019

Vuosi	Jäsenmäärä
2010	355
2011	362
2012	356
2013	358
2014	386
2015	357
2016	389
2017	384
2018	374
2019	350

Venäjänajokoirayhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu vuosikokouksessa 2 vuodeksi kerrallaan valittu puheenjohtaja ja kahden vuoden toimikausille valitut kuusi varsinaista jäsentä sekä kuusi henkilökohtaista varajäsentä.

Jalostustoimikuntaan kuuluu 5 jäsentä. Sen tehtävänä on antaa jäsenistölle neuvontaa kaikissa jalostukseen liittyvissä asioissa ja vastata jalostuksen päämäärien mukaisesta toiminnasta yhdessä hallituksen kanssa. Pyynnöstä jalostustoimikunta antaa suosituksia yhdistelmistä. Koiranomistajat kuitenkin viime kädessä vastaavat toteutetuista yhdistelmistä ja tuloksista

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Suomessa on rekisteröity venäjänajokoiria vuodesta 1978 lähtien. Viime vuosina rekisteröintimäärät ovat olleet yli sata pentua vuodessa. Pentueiden määrä on kasvusuunnassa, joskin poikkeusvuosiakin on. Elossa oleva kanta-arvio vuoteen 2013 mennessä on n. 700–800 koira.

Suomessa oleva venäjänajokoirakanta on kehittynyt viidestä tuontikoirasta. Yksi niistä oli kantavana tuotu narttu, joka synnytti viisi pentua. Kymmenisen vuotta edettiin näitä koiria keskenään parittaen. Tämä liian vähäinen koiramäärä johti sukulaisuuden voimakkaaseen kasvuun niin, että voitiin puhua "pullonkaulailmiöstä". Tilannetta on saatu korjattua 1990-luvulta lähtien lisääntyneiden tuontikoirien avulla. Tilanne katsaus oli (2005) ja tilanne näytti kohtalaisen hyvältä. Tällä hetkellä tuontikoirien maahan tuonti on kääntynyt negatiiviseen suuntaan, joka tulee vaikuttamaan kantaan sukusiitoksen ja sukukadon lisääntymisenä, ellei nopealla aikavälillä saada uusia vierassukuisia tuontikoiria jalostuskäyttöön. Ongelmana viimevuosien tuonneilla on myös suppea käyttöaste eri linjoihin.

Taulukko 2. Kantakoirat ja niiden 1. polven jälkeläiset (Lähde: SKL KoiraNet)

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset
Zatvai 2102Q/79	48
Dunai 22990G/78	8
Kalina SF03684P/78	8
Diana 2337N/81	29
Zigrai 2338P/81	83

Taulukko 3. Pentue, jonka emä Diana 2337N/81 ja isänä venäläinen uros Signal NL506 (Lähde: SKL KoiraNet)

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset
Aljo Ruski SF08022N/83	0
Aljo Signal SF08021M/83	39
Aljo Chaika SF08025R/83	13
Aljo Dina SF08023P/83	27
Aljo Zorka SF08024Q/83	6

Taulukot kuvaavat kantakoirien suurta merkitystä vielä nykyisessäkin kannassa. Pahimmillaan joidenkin koirien suvussa esiintyy sama koira jopa 20 kertaa yhdeksän sukupolven mukaan laskettuna.

Taulukko 4. Tuontikoirat ja niiden jälkeläiset 1990-luvulla (Lähde: SKL KoiraNet)

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset
Leks 40504/90	26
Niko 7459/92U	50
Juri 7460/92	11
Zapevka ER2491/95	5
Zagrai ER24714/95	14
Zagraika ER24566/95	18
Budisko ER20909/98	4

Edellä mainittujen koirien vaikutus tulee jäämään kohtuullisemmaksi, sillä 2000-luvun alussa on tuotu uusia, vieraista suvuista olevia koiria maahan.

Taulukko 5. Tuontikoirat 2000-luvulla, urokset (Lähde: SKL KoiraNet)

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset
Gai ER35417/00	46
Bingo ER16557/03	16
Ridaj ER16577/03	20
N-Buran ER28742/04	57
Zero ER16567/03	17
Lyutu ER23248/05	7
Bushuy ER15246/06	18
Jahisöber Tolts ER40524/08	14
Ural ER11478/11	11
Amur ER48717/12	60
B-Mosse ER36653/18	6
Ayaks ER16978/18	13
Vodkastövarns Putin ER54179/17	0
Solovey ER48738/17	0
Hillitön Boris ER44997/18	0
F-Rushai Zvonkaja Roscha ER12067/19	0

Taulukko 6. Tuontikoirat 2000-luvulla, nartut (Lähde: SKL KoiraNet)

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset
Tiltu ER32647/02	4
litu ER16569/03	36
Mandi ER16568/03	17
Tella ER32648/02	8
Rinda ER16578/02	11
Zarnitsa ER16579/03	21
T-Yula ER48697/04	7
Tayga ER32578/14	14
B-Masha ER31175/18	8
A-Mirta ER13265/19	
F-Garmon Zvonkaja Roscha ER12070/19	

Taulukko 7a. Rekisteröinnit 2010–2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	61	88	143	135	98	140	110	115	69	122
Tuonnit	3	4	2		2	1	1	1	2	3
Rekisteröinnit yht.	64	92	145	135	100	141	111	116	71	125
Pentueet	11	14	19	21	14	20	17	17	11	21
Pentuekoko	5,5	6,3	7,5	6,4	7,0	7,0	6,5	6,8	6,3	5,8
Kasvattajat	10	12	16	18	12	16	16	13	11	18
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	11	11	16	17	11	17	14	15	10	14
- kotimaiset	9	10	14	15	10	16	13	14	10	13
- tuonnit	2	1	2	1	1	1	1	1		1
- ulkomaiset	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 4 kk	4 v 9 kk	4 v 2 kk	4 v 4 kk	5 v	5 v 5 kk	4 v	4 v 1 kk	5 v 9 kk	4 v 2 kk

jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	11	14	19	20	14	20	17	17	11	21
- kotimaiset	11	13	19	19	14	19	17	17	11	20
- tuonnit		1		1		1				1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 3 kk	4 v 1 kk	4 v 4 kk	4 v 7 kk	4 v 11 kk	5 v 11 kk	4 v 1 kk	5 v 3 kk	5 v 5 kk	4 v 4 kk
Isoisät	20	19	26	31	23	29	23	23	17	24
Isoäidit	18	21	26	31	20	29	23	23	19	25
Sukusiitosprosentti	3,45%	4,44%	4,88%	5,66%	3,96%	4,58%	4,78%	6,86%	4,98%	5,70%

Edeltävässä JTO:ssa oli listattuna vuodet 2000–2006. Keskiarvo sukusiitosprosentista oli ko. vuosilta 5,62 %. Ennuste oli, että tuontikoirien tuoma lisä olisi tuonut suunnan sukusiitoslukemien alenemiseen.

Vuosien 2007–2013 sukusiitosprosentin keskiarvo on 6,58 %. Vuosien 2014–2016 keskiarvo on 4,70 %. Sukusiitosprosentti on kääntynyt laskuun vaikkakin tarkastelujakso on vain kolme vuotta. Merkittävää muutosta koirien tuontiin ei ole tullut.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esille tuloon. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisarparituksessa 12,5 %. Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuotoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman

heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitasteen pitämistä alle 6,25 %. (MMT Katariina Mäki, www.kenneliitto.fi)

Taulukko 7b. Jalostuspohja 2010-2019 (KoiraNet)

Vuositilasto - jalostuspohja

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi										
- pentueet	11	14	19	21	14	20	17	17	11	21
- jalostukseen käytetyt eri urokset	11	11	16	17	11	17	14	15	10	14
- jalostukseen käytetyt eri nartut	11	14	19	20	14	20	17	17	11	21
- isät/emät	1,00	0,79	0,84	0,85	0,79	0,85	0,82	0,88	0,91	0,67
- tehollinen populaatio	15 (68%)	17 (61%)	24 (63%)	25 (60%)	17 (61%)	25 (62%)	21 (62%)	22 (65%)	14 (64%)	24 (57%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	6%	1%	3%	16%	11%	12%	9%	14%	7%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	3%	4%	3%	14%	15%	6%	23%	23%	16%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	65	68	74	72	68	65	66	68	63	68
- jalostukseen käytetyt eri urokset	42	42	46	41	36	41	42	46	41	46
- jalostukseen käytetyt eri nartut	49	53	57	54	51	54	56	54	52	54
- isät/emät	0,86	0,79	0,81	0,76	0,71	0,76	0,75	0,85	0,79	0,85
- tehollinen populaatio	62 (48%)	65 (48%)	70 (47%)	65 (45%)	60 (44%)	65 (50%)	67 (51%)	68 (50%)	64 (51%)	68 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	6%	8%	10%	12%	11%	10%	11%	14%	15%
- nartuista käytetty jalostukseen	3%	5%	8%	9%	14%	16%	16%	20%	18%	20%

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös

immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (www.kennelliitto.fi MMT Katariina Mäki)

Taulukko 8. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta
(Lähde: SKL KoiraNet)

		Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	Pentueita	Pentuja	%osuus ▼	kumul.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	AMUR	9	60	5,55 %	6 %	7	36	9	60
2	KULTANUOLEN HALTI	5	38	3,52 %	9 %	4	24	5	38
3	ITÄRAJAN BUJNYJ	4	35	3,24 %	12 %	14	93	4	35
4	USVAVAARAN GOSHA	4	35	3,24 %	16 %	8	50	4	35
5	MATVERIN TATÁR	5	34	3,15 %	19 %	3	21	5	34
6	MATVERIN URA	4	31	2,87 %	22 %	2	17	4	31
7	MIRO	4	30	2,78 %	24 %	10	69	4	30
8	VAGNER	4	29	2,68 %	27 %	4	29	4	29
9	MEHTÄ-VÄISKIN SANTERI	4	28	2,59 %	30 %	4	26	4	28
10	RIISTAHIRMUN TZIKU	5	28	2,59 %	32 %	7	41	5	28
11	RIISTAHIRMUN TZLATA	4	23	2,13 %	34 %	2	14	4	23
12	RAPPARIN BELARUS	3	22	2,04 %	36 %	5	42	3	22

13	USVAVAARAN KUUNO	3	20	1,85 %	38 %	0	0	3	20
14	MEHTÄ-VÄISKIN VERNERI	2	19	1,76 %	40 %	6	31	2	19
15	KATAJATÖYRÄN LUKA	2	18	1,67 %	42 %	7	34	3	25
16	USVAVAARAN NIKKE	2	18	1,67 %	43 %	0	0	2	18
17	KORSUN LÖTKÖ	2	17	1,57 %	45 %	0	0	2	17
18	PROCHA	3	17	1,57 %	46 %	2	15	3	17
19	MISKA	3	17	1,57 %	48 %	0	0	3	17
20	ITÄRAJAN MAXI	3	17	1,57 %	50 %	0	0	3	17

Tilastointiaikana eniten jälkeläisiä ja toisen polven jälkeläisiä omaavan uroksen, Amur, käyttö ylittää PEVISAssa määritellyn 40 pennun enimmäismäärän.

Taulukko 9. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua
(Lähde: SKL KoiraNet)

	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus ▼	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	RIISTAKAIRAN SISSI	3	31	2,87 %	13	60	5	49
2	USVAVAARAN EVA	4	30	2,78 %	9	51	4	30
3	USVAVAARAN NASTI	4	27	2,50 %	4	17	4	27
4	MUR TOKORVEN PIPSA	3	26	2,41 %	1	8	3	26
5	MAREIN VARYUSHA	2	23	2,13 %	4	32	2	23
6	TAIGA	4	23	2,13 %	3	18	4	23
7	RAPPARIN LILI	2	22	2,04 %	4	24	2	22
8	RIISTAKAIRAN IINA	3	21	1,94 %	4	22	3	21
9	KERTTU	3	21	1,94 %	1	6	3	21

10	MATVERIN SOINTU	3	20	1,85 %	11	67	4	28
11	USVAVAARAN ELENA	4	20	1,85 %	18	119	5	25
12	MUR TOKORVEN WILMA	2	19	1,76 %	5	39	2	19
13	USVAVAARAN FIIA	2	19	1,76 %	4	23	2	19
14	MATVERIN ROSA	2	18	1,67 %	15	104	3	28
15	PIITU	2	18	1,67 %	0	0	2	18
16	KORKATIN MIRA	3	18	1,67 %	1	6	3	18
17	USVAVAARAN IITA	2	17	1,57 %	4	24	2	17
18	USVAVAARAN FRIIDU	2	16	1,48 %	3	26	2	16
19	NELLI	2	16	1,48 %	0	0	2	16
20	USVAVAARAN MILA	2	15	1,39 %	0	0	2	15

Tilastointiaikana eniten käytetyn nartun, Riistakairan Sissin, toisen polven jälkeläismäärä ylittää 40 pennun rajan.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5% ja suurilukuisissa roduissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi suurilukuisissa roduissa olla korkeintaan 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Katariina Mäki, www.kennelliitto.fi)

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Eniten jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen listalla on myös tuontikoiria ja niillä ei välttämättä ole lähisukulaisia Suomessa. Kun taas Suomessa syntyneet jalostukseen käytetyt koirat ovat lähes poikkeuksetta sukua toisilleen. Jatkossa tulisi kiinnittää erityistä huomiota, ettei mitään koiraa tulla käyttämään jalostukseen liikaa, ettei perimän monimuotoisuus vaarannu enää lisää.

Rodun populaatiot muissa maissa

Taulukko 10. Venäjänajokoirien rekisteröinnit Ruotsissa ja Norjassa 2007–2019

(Lähteet: Svenska Kennelklubben, Hunddata ja Norsk Kennel Klub, kullregistrering)

Maa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ruotsi	41	23	38	9	47	16	3	22	25	2	22	16	2
Norja	15	8	17	20	25	21	9	31	16	31	0	11	0

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Venäjänajokoirilla jalostuspohjaa kaventavat paljon jälkeläisiä saaneet koirat, joiden jälkeläisiä käytetään myös jalostukseen useiden pentueiden verran. Sukulinjoiltaan saman tyylisten yhdistelmien teettäminen useasti kaventaa myös jalostuspohjaa. Viime vuosien aikana on joillakin kasvattajilla ollut tapana toistaa sama yhdistelmä useampaan kertaan tai vastaavasti sama yhdistelmä eri sisaruksilla. Teettämällä sama yhdistelmä lisätään samankaltaisen perimän omaavien koirien määrää.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

1.1.2020 voimaan tullessa PEVISA-ohjelmassa jälkeläisten määrä on rajoitettu 40 pentuun. Viimeinen pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmässä mainitaan käyttäytymisestä ja luonteesta: luonne on rauhallinen ja tasapainoinen. Virheet, luonne: aggressiivisuus ihmistä kohtaan tai arkuus.

Pääosin venäjänajokoirien luonnetta voidaan pitää erittäin hyvänä. Näyttelyarvosteluissa luonteesta onkin annettu "ykkönen" harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Koirat eivät ole tapahaukkujia, tulevat hyvin toimeen muiden koirien kanssa ja ovat taitavia lasten kanssa

Venäjänajokoiran tavaramerkistä eli luonteesta, tulee myös pitää kiinni. Hyväksytään vain ja ainoastaan tasapainoinen, itsevarma ja rauhallinen luonne.

Venäjänajokoiran ominaisuudet monipuolisena riistakoirana ovat säilyneet hyvin. Pentuna ne ovat kiinnostuneita lähes kaikesta riistasta ja suuntautuvat myöhemmin yleensä jänikselle, ketulle ja supikoiralalle. Myös villisika, ilves ja karhu ovat haluttua riistaa useimmille koirille. Susikannan lisääntytyä on päästy myös käytännössä testaamaan koirien sudenajotaipumuksia.

Jäniksen- ja ketunajotaipumuksen selvittämiseksi venäjänajokoirat ovat voineet osallistua ajokokeisiin muiden suurten ajokoirien säännöillä ja samoissa kokeissa (AJOK, KEAJ). Kokeiden tuloksia arvostetaan yleisesti ja käynti useammassa kokeessa antaa melko kattavan kuvan koiran ominaisuuksista.

Koetulosten arvioinnissa tulisi kuitenkin noudattaa kriittisyyttä. Kaikille suurille ajokoirille vahvistetut koesäännöt eivät välttämättä sovellu kovin hyvin nopealiikkeisen venäjänajokoiran arvostelemiseen.

Jalostuksen tavoitteena on säilyttää ja parantaa niitä metsästysominaisuuksia, jotka ovat olleet rodulle ominaisia jo vuosisatojen ajan. Tässä voidaan käyttää soveltuvilta osin apuna ajokokeiden, ketunajokokeiden sekä tulevaisuudessa myös muille riistaeläimille suunnattujen taipumus- ja työskentelykokeiden tuloksia.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Luonteeltaan venäjänajokoira tulee olla rauhallinen, hyvähermoinen ja tasapainoinen. Venäjänajokoiran temperamentti ja kestävyys tulevat ilmi metsällä, muutoin se on pääsääntöisesti lempeä. Rotu sopii metsästyksen lisäksi moneen muuhunkin harrastukseen, kuten jäljestykseen. Venäjänajokoiria on kuolinsyytilastossa (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä) kirjattu lopetetuksi luonne- tai käytösongelmien vuoksi 20/231 koiraa, joka on **8,7%** kaikista.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Rodun luonteessa tuskin on eroja eri maiden välillä, näin voimme olettaa ainakin pohjoismaiden osalta. Suurin osa Ruotsin populaatiosta on syntynyt Suomesta lähtöisin olevista koirista ja se antaa syyn olettaa samankaltaisuutta. Norjaan on tuotu jonkin verran Venäjältä koiria, joilla osalla ei ole sukulaisuutta Suomen kantaan, näidenkään koirien suhteen ei ole kuulunut mitään isompaa poikkeamaa verrattuna Suomesta Norjaan tuotuihin. Venäjän ja Valko-Venäjän suhteen ei ole juurikaan tietoa luonteista.

Kaikkia koska maiden välillä ei ole yhtenäistä arviomenetelmää luonteiden arvioimiseksi niin yllä mainittu on vain vapaamuotoista pohdiskelua.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Luonnetestissä on käynyt 3 koiraa. Luonnetestissä käyneet koirat antavat kuvan koirasta, joka on luoksepäästävä ja hyväntahtoinen tai hieman pidättyväinen ihmistä kohtaan. Luonteeltaan se on melko tasapainoinen ja laukauspeloton koira, jonka työskentelynto ei aina ole toivotulla tasolla.

Taulukko: luonnetesteihin osallistuneet 2010-2029 (lähde: KoiraNet Jalostustietojärjestelmä)

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
LTE	1 tulos		1 tulos			1 tulos				
LTEO										
LTE-										
Yhteensä	1 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Alunperin käytetty ajavana koirana koppelina sekä ajueena, jolloin tarkoituksena on ollut ajaa riista esille avoimempaan maastoon, josta perään on laitettu venäjävinttikoirat eli ajo peitteisessä maastossa. Riistana niin pienriista, sorkkaeläimet kuin pedot (sudet, sakaali jne.) Avoimessa maastossa vinttikoirat ovat ajaneet riistan kiinni, jolloin metsästäjät ovat päässeet lähelle lopettamaan riistan. Myöhemmin mm Lukaasit (venäläiset sudenmetsästäjät) käyttivät venäjänajokoira, silloiselta nimeltään Kostrooman ajokoira, sudenmetsästyksessä, mm. Suomessa 1800-luvun loppupuolella.

Kokeet

Taulukko 11. Venäjänajokoirien koekäynnit ja tulokset AJOK 2010–2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AJOK 1	13	11	7	14	13	13	13	4	3	2
AJOK 2	10	13	17	16	18	9	11	8	6	5
AJOK 3	9	13	12	13	8	12	8	8	10	5
AJOK 0	15	20	24	14	21	39	14	19	14	10
AJOK --	8	4	7	3	0	4	3	0	1	0
Yhteensä	55	61	67	60	60	77	49	39	34	22

Taulukko 12. Venäjänajokoirien koekäynnit ja tulokset KEAJ 2010–2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KEAJ 1	2	8	11	3	18	7	12	6	8	2
KEAJ 2		2	1	1	1	1	3	2	4	2
KEAJ 3	1	2	1	1	2	4	1	2	1	0
KEAJ 0	3	6	4	7	9	3	4	5	6	6
KEAJ --	1	0	3	0	1	3	0	1	1	1
Yhteensä	7	18	20	12	31	18	20	16	20	11

Koiranäyttelyt

Vuosien 2010-2019 aikana näyttelyssä HYLÄTTY-arvosana on annettu 9 kertaa.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Tällä hetkellä venäjänajokoira on luonteeltaan tavoitteen mukainen. Tietoa käyttäytymisen ongelmista yksinolossa, lisääntymisessä yms. ei ole tiedossa. Koirat tulevat hyvin toimeen muiden koirien kanssa ja

ovat taitavia lasten kanssa. Vihaisuutta muita koiria kohtaan tai liiallista vartiointitaipumusta omalla reviirillä on esiintynyt vain harvoissa tapauksissa ja huomionarvoista on, että ne ovat olleet samasta uroksesta polveutuvilla koirilla. Huomioimalla periytymisreitti jalostusvalinnoissa on vihaisuudesta päästy lähes kokonaan eroon. Lieväasteista arkuutta on esiintynyt harvoissa tapauksissa nuorilla koirilla, erityisesti nartuilla. Aikuisilla koirilla arkuuden esiintyminen onkin harvinaista. Ilmiössä lieneekin kyse koiran puutteellisesta totuttamisesta ääniin ja ympäristöön pentuiässä. Aggressiivisia tai arkoja koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Venäjänajokoira on ns. ”perussosiaalinen”, toisinaan jopa lievästi välinpitämätön toisia koiria ja uusia asioita kohtaan.

Vähäisessä määrin esiintyy myös luustosairauksia, joiden voidaan olettaa vaikuttavan koiran käytökseen ns. kipuoireiden vuoksi apaattisuutena, väsymyksenä ja toisinaan jopa aggressiivisuutena. Asiasta ei ole tutkittua tietoa ja tämä perustuu yleiseen tietoon koiran kipukäytöksestä.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista, sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Venäjänajokoirien käyttäytymisessä tai luonteessa ei tällä hetkellä ole mainittavan isoja ongelmia, mutta ongelmien esiintyvyyteen tulee kiinnittää enenevässä määrin huomiota jalostuksessa ja sen ohjauksessa.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Koiria tutkitaan luonteen ja arkikäyttäytymisen osalta vähän. Tuontikoirien tai tuontitaustaisten koirien käyttäytymisominaisuuksista ei ole saatavilla luotettavaa tai mitattua dataa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

Venäjänajokoiran historia Suomessa on lyhyt ja rotu on lukumäärältään niin pieni, ettei sen sairauksista ole ehditty saada luotettavaa, eläinlääkärin tutkimuksiin perustuvaa tietoa kovinkaan kattavasti. Se mitä tiedetään, perustuu useimmissa tapauksissa koiranomistajien kuvauksiin tapahtuneesta, sekä jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilastoon.

Yleensä ottaen rotu on ollut melko terve ja pitkäikäinen. Useimmat koirat toimivat metsästyskoirina yli kymmenvuotiaiksi.

Yleisin ongelma rodulla on ollut laikullinen epänormaali karvanlähtö, jota esiintyi erityisesti koirilla, joilla oli todettu kilpirauhasen vajaatoimintaa. Muutamissa tapauksissa iho-ongelmat on testamalla todettu ruoka-aineallergiasta johtuviksi. Tällöin allergisoivat tekijät poistamalla on saatu oireet poistettua.

Venäjänajokoirien käynnit terveystarkastuksissa ja luustokuvauksissa ovat lisääntymään päin. Rodulla esiintyy jonkin verran C- ja D-lausuttuja lonkkia.

Vakavampia sairauksia on ollut muutama epilepsiatapaus, ruokatorven kuroutuma ja katarakta; silmän harmaakaihi (HC). Lisäksi on ollut muutamia äkillisiä kuolemantapauksia, jotka on todettu sydänperäisiksi. Kyseessä on sydänlihaksen rappeuma, dilatoiva kardiomyopatia (todettu ultraamalla sekä ruumiinavauksissa). Syöpää ja kasvainsairauksia esiintyy myös.

Tautitilannetta pyritään selvittämään koiranomistajille ja kasvattajille tehdyillä kyselyillä. Tiedottamisella yritetään jäsenistö saada laajalla rintamalla mukaan koiriemme terveystilanteen parantamiseen. On kuitenkin mahdollista, että tulevaisuudessa katsotaan tarpeelliseksi puuttua ongelmiin PEVISA-ohjelman avulla. Nykyisellä PEVISAlla kerätään tietoa rodussa esiintyvistä kyynär/lonkka vioista, tämä koska raja -arvoja meillä ei ole.

Rodulla muissa maissa mahdollisesti ilmenevistä sairauksista ei ole saatu tietoja.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma tuli voimaan 1.1.2020

PEVISA-ohjelma 1.1.2020-31.12.2022.

Koirilla täytyy olla ennen astutusta virallinen lonkka- ja kyynärkuvauslausunto. Kuvausalaikäraja on 12kk. Jälkeläismääräraja on neljäkymmentä (40) pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Ulkomaista urosta koskeva poikkeus: ei vaadita PEVISA-tarkastuksia.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö, ED

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehitty usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koira yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on

etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä. Suomessa kyynärniveldysplasioiden arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan.

Suomessa arvostelussa käytetään [IEWG:n](#) (International Elbow Working Group) esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.	Normaali kyynärnivel.
1	Lievät muutokset.	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka) ja/tai lievästi lisääntyntä luun tiiviyyttä varislisäkkeen (processus coroneidu) kantaosassa.
2	Kohtalaiset muutokset.	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai selkeästi lisääntyntä luun tiiviyyttä varislisäkkeen kantaosassa ja/tai muita kyynärniveldysplasiaan (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi) viittaavia muutoksia ja/tai lievää nivelen epämuotoisuutta.
3	Voimakkaat muutokset.	Edellisen ylittävät nivelrikkomuutokset/voimakas nivelen epämuotoisuus. Todettavissa oleva kyynärniveldysplasia (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi).

Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi

Kyynärnivelen nivelrikko pahentuessaan estää koiran käytön metsästyksessä ja aiheuttaa kipuilua arjessa. **Koiran, jolla on kyynärnivelausunto 1, parituskumppanin tuloksen tulisi olla 0. Koiria, joilla on vakavampiasteinen kyynärnivelen vika, ei ole syytä käyttää jalostukseen.**

Taulukko 14. Kyynärniveldysplasiat prosenttiosuuksin 2005-2019 (Lähde: SKL Koiranet)

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2005	1 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2006	1 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2007	5 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2008	1 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2009	4 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2010	2 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2011	6 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2012	7 %	88 %	12 %	0 %	0 %
2013	5 %	83 %	17 %	0 %	0 %
2014	9 %	91 %	9 %	0 %	0 %
2015	14 %	79 %	14 %	7 %	0 %
2016	6 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2017	12 %	94 %	6 %	0 %	0 %
2018	5 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2019	2 %	100 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	5 %	92 %	7 %	1 %	0 %

Taulukko 15. Kyynärnivelkuvausten kappalemäärät 2005-2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2005	110	1	0	0	0	1
2006	128	1	0	0	0	1
2007	111	6	0	0	0	6
2008	84	1	0	0	0	1
2009	112	4	0	0	0	4
2010	134	3	0	0	0	3
2011	64	4	0	0	0	4
2012	115	7	1	0	0	8
2013	125	5	1	0	0	6
2014	127	10	1	0	0	11
2015	99	11	2	1	0	14
2016	143	9	0	0	0	9
2017	140	16	1	0	0	17
2018	94	5	0	0	0	5
2019	61	1	0	0	0	1
Yhteensä	1690	84	6	1	0	91

Lonkkanivelen kasvuhäiriö, HD

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkavikojen vaikutus koiran arkeen ja käyttöön on hyvin paljon koiran lihaskunnosta ja painosta riippuva. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna piiryy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. (Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi)

A ja B -lonkkaisia voi käyttää vapaasti jalostukseen, C -lonkkaisia vain A -lonkkaisten kanssa.

Taulukko 16. Lonkkakuvaustulokset prosenttiosuusin 2005-2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2005	7 %	62 %	0 %	25 %	12 %	0 %
2006	4 %	80 %	0 %	20 %	0 %	0 %
2007	8 %	67 %	11 %	11 %	11 %	0 %
2008	6 %	40 %	40 %	0 %	20 %	0 %
2009	6 %	43 %	14 %	43 %	0 %	0 %
2010	3 %	50 %	50 %	0 %	0 %	0 %
2011	11 %	0 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2012	8 %	44 %	22 %	33 %	0 %	0 %

2013	6 %	71 %	29 %	0 %	0 %	0 %
2014	10 %	31 %	31 %	23 %	15 %	0 %
2015	14 %	57 %	29 %	14 %	0 %	0 %
2016	7 %	50 %	20 %	30 %	0 %	0 %
2017	14 %	37 %	53 %	11 %	0 %	0 %
2018	5 %	60 %	20 %	0 %	20 %	0 %
2019	2 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	7 %	48 %	31 %	16 %	5 %	0 %

Taulukko 17. Lonkkakuvaustulosten kappalemäärät 2005-2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2005	110	5	0	2	1	0	8
2006	128	4	0	1	0	0	5
2007	111	6	1	1	1	0	9
2008	84	2	2	0	1	0	5
2009	112	3	1	3	0	0	7
2010	134	2	2	0	0	0	4
2011	64	0	7	0	0	0	7
2012	115	4	2	3	0	0	9
2013	125	5	2	0	0	0	7
2014	127	4	4	3	2	0	13
2015	99	8	4	2	0	0	14
2016	143	5	2	3	0	0	10
2017	140	7	10	2	0	0	19
2018	94	3	1	0	1	0	5
2019	61	1	0	0	0	0	1
Yhteensä	1690	59	38	20	6	0	123

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Rodulla esiintyy seuraavia sairauksia. Autoimmuunisairauksia kuten kilpirauhasen vajaatoimintaa, IMHA, erilaisia allergioita (ruoka aine, pölypunkki jne.), epilepsiaa, harmaakaihia sekä sydänlihaksen rappeumaa eli dilatoivaa kardiomyopatiaa. Näiden edellä mainittujen sairauksien vastustamisessa on tärkein rooli jalostustoimikunnalla, joka voi jalostusneuvonnalla pyrkiä vaikuttamaan, ettei yhdistelmien taustoista tule sairastuneiden läheisiä sukulaisia sukutauluun kummaltakin puolelta. Sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen, myöskin sairaiden koirien jälkeläisten käytöstä tulisi pidättäytyä.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2 – 0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfosytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti kooltaan keskikokoinen tai suuri ja iältään keski-ikäinen (4-11 -vuotias). Kliiniset oireet kehittyvät, kun noin 75 % kilpirauhaskudoksesta on tuhoutunut, joten sairaus on voinut olla olemassa kuukausia tai vuosia ennen oireiden puhkeamista. Riskiroitujen yksilöt voivat sairastua muita nuorempina, mutta vajaatoiminta on harvinainen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Kilpirauhashormonia tarvitaan kaikkialla elimistössä aineenvaihdunnan ylläpitämiseen. Siksi vajaatoiminnan oireet ovat moninaiset. Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen, ovat yleisimmät. Lähes yhtä paljon esiintyy iho-oireita, kuten karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruuansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Kilpirauhasen toiminnan mittaamiseen on käytössä useita eri testejä, joista tavallisimmin käytetään T4 ja TSH määrittämiä. Jos tulos on ristiriitainen, uusintatutkimus suoritetaan 4-8 viikon kuluttua tai määritetään vapaa-T4 pitoisuus. Lymfosytäärästä tyreoidiittia epäiltäessä voidaan mitata tyreoglobuliinivasta-aineiden määrä (TGA). Negatiivinen tulos ei kuitenkaan sulje pois autoimmuunityypin sairautta. Hoitona käytetään elinikäistä levotyrokseenikorvaushoitoa. (Lähde: ell Nina Mahlanen, www.kennelliitto.fi)

Kilpirauhasen vajaatoiminnan esiintymismääristä ei ole tarkempaa tietoa, mutta joitakin tapauksia on kirjattu jtj:ään.

IMHA, immuunivälitteinen hemolyttinen anemia

IMHA:sta tunnetaan kaksi muotoa; primaarinen ja sekundaarinen. Primaarisen IMHA:n taustalta ei löydetä normaalien punasolujen hajoamista selittävää syytä. Sekundaarisessa IMHA:ssa esimerkiksi kasvainsairaus, infektio tai jokin lääkitys on vaikuttanut punasolujen pintarakenteisiin siten, että elimistön immuunijärjestelmä tunnistaa ne vieraksi ja alkaa hajottaa punasoluja.

IMHA:lle tyypillistä on kohtalainen tai vakava anemia, hemolyysin eli punasolujen hajoamisen tunnusmerkit, kuten bilirubiinin suuri määrä veressä sekä positiivinen Coombsin testi, punasolujen

autoagglutinaatio eli sakkautuminen sekä sferosytoosi, eli pallomaiset punasolut. Näistä IMHA:n tunnusmerkeistä ei tyypillisellä potilaalla välttämättä esiinny jokaista, vaan IMHA-diagnosiin päädytään aina kliinisen kuvan ja hematologisten ja seerumitulosten perusteella.

Tyypillinen IMHA-potilas on yleisolemukseltaan väsynyt ja heikko. Koiralla saattaa olla esiintynyt oksentelua, ripulointia, lisääntynyttä juomista ja virtsan väri on tummaa. Tyypillisiä löydöksiä IMHA-potilaan yleistutkimuksessa ovat vaaleat ja/tai kellertävät limakalvot, takykardia, takypnea, systolinen sivuääni sekä pidentynyt kapillaarien täyttymisaika. IMHA:n hoito koostuu sen akuutissa vaiheessa veren hapenkuljetuskapasiteetin tukemisesta sekä immunosuppressiivisesta hoidosta. Tarvittaessa potilaalle annetaan verituotteita.

IMHA:a sairastavien koirien kuolleisuusaste on suuri, etenkin hoidon alkuvaiheessa. IMHA:n suurimpana komplikaationa ja kuolinsyynä pidetään veritulppaa. (Lähde: Kaisa Ylä-Tuuhonen, helda.helsinki.fi/handle/10138/135179)

Veäjänajokoirilla on ilmoitettu satunnaisesti esiintyvänä IMHA.

Atopia ja allergiat

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäryks), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään

lopputulokseen, voidaan allergestestien tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito. (Lähde: ell Nina Mahlanen, www.kennelliitto.fi)

Atoopikkoja esiintyy jalostustietojärjestelmän mukaan rodussa joitakin tapauksia, mutta iho-ongelmat voivat olla koiran elämää niin paljon haittaavia, että on päädytty eutanasiaan. Iho- ja korvaongelmiin, atopiaan, allergiaan ja furunkuloosiin yleisyyteen tulee kiinnittää huomiota.

Atooppista tai allergista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. (Lähde: ell Nina Mahlanen, www.kennelliitto.fi)

Venäjänojokoirille on kirjattu 6 epilepsian vuoksi menehtynyttä tai lopetettua koiraa jalostustietojärjestelmään.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Kaihi, katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditäärinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssin samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihistä ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa. (Lähde: www.kennelliitto.fi/silmäsairaudet)

Silmätutkimuksia on tehty vain todella satunnaisesti. Yhdellä koiralla on esiintymänä sekä kortikaalinen katarakta että PHTVL/PHPV : sairauden aste 2 – 6, sekä yhdellä koiralla on todettu sekä posteriori polaarinen, kortikaalinen että nukleaarinen katarakta.

Dilatoiva kardiomyopatia, DCM

Dilatoiva kardiomyopatia on sairaus, jossa sydänlihaksen etenevä rappeuma johtaa sydämen vasemman kammion laajentumiseen ja pumppausvoiman pettämiseen. Sairaus saattaa johtaa sydämen vajaatoimintaan ja koiran enneaikaiseen menehtymiseen. Dilatoivaa kardiomyopatiaa esiintyy tyypillisesti isoilla koiraroduilla. Monilla roduilla sairaus on todettu perinnölliseksi, tai perinnöllisyyttä epäillään.

DCM ei ole synnynnäinen sairaus. Se ilmenee yleisimmin keski-ikäisillä ja vanhemmilla koirilla, mutta sitä esiintyy myös nuoremmilla koirilla. DCM ilmenee eri roduilla eri tavalla. Tyypillistä kaikilla roduilla kuitenkin on, että muutokset ovat todettavissa 2-3 vuotta ennen oireiden ilmenemistä. Sydänlihasmuutokset todetaan ultraäänitutkimuksella vasemman kammion laajenemisena ja supistumisvireyden laskuna. Joillakin roduilla todetaan sairauteen liittyviä rytmihäiriöitä, joko kammiolisälyöntisyyttä tai eteisvärinää. Rytmihäiriöt todetaan sydänfilmitutkimuksella. Rytmihäiriöt voivat esiintyä ilman ultraäänimuutoksia, niitä ennen, tai yhtäaikaaisesti niiden kanssa. Rotukohtaiset vaihtelut tulee huomioida seulontatutkimuksia (PEVISA ja JTO:n tutkimussuositukset jalostuskoirille) laadittaessa.

Oireina sydänlihasrappeuman aiheuttamassa vajaatoiminnassa ovat rasituksensietokyvyn alentuminen sekä nesteen kertyminen keuhkoihin, mikä ilmenee yskänä ja hengitysvaikeuksina. Rytmihäiriöistä kammioperäiset rytmihäiriöt voivat olla henkeä uhkaavia, ja saattavat johtaa äkkikuolemaan ilman edeltäviä oireita.

Sydämen ultraäänitutkimus kertoo sydämen kunnan tutkimushetkellä, ja on voimassa vuoden. Koiran tulee olla tutkittaessa vähintään vuoden ikäinen. (Lähde ell Maria Wiberg, www.kennelliitto.fi)

Venäjänajokoirilla on esiintynyt äkkikuolemaa aiheuttavaa dilatoivaa kardiomyopatiaa yksittäisinä tapauksina.

DCM:aa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Lopetus ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 9 kuukautta	13
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 2 kuukautta	10
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 3 kuukautta	3
Muu käytösongelma	7 vuotta 1 kuukautta	1
Pelokkuus	2 vuotta 0 kuukautta	3
Salakavaluus tai arvaamattomuus	1 vuotta 10 kuukautta	2
Vihaisuus	2 vuotta 6 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	4 vuotta 11 kuukautta	4
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 7 kuukautta	1
Muu luuston tai nivelten kasvuhäiriö	4 vuotta 1 kuukautta	3
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5 vuotta 1 kuukautta	3
Muu sairaus, jota ei ole listalla	4 vuotta 11 kuukautta	10
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 vuotta 4 kuukautta	1
Petovahinko	3 vuotta 1 kuukautta	4
Selkäsairaus	10 vuotta 5 kuukautta	5
Muu selkäsairaus	9 vuotta 3 kuukautta	1
Selkäsairaus	11 vuotta 10 kuukautta	1
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	11 vuotta 5 kuukautta	2
Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina -oireyhtymä	8 vuotta 2 kuukautta	1
Sydänsairaus	9 vuotta 0 kuukautta	5
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	9 vuotta 2 kuukautta	3
Sydänsairaus	8 vuotta 9 kuukautta	2
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 6 kuukautta	50
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 11 kuukautta	41
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 7 kuukautta	3
Muu virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 11 kuukautta	2
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 0 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	6 vuotta 3 kuukautta	41
Kaikki yhteensä	6 vuotta 8 kuukautta	231

Lähde: SKL Koiranet 22.9.2020

Kuolinsyytilastossa rodun keski-ikä on matala, vain 6v8kk. Syynä alhaiseen keski-ikään on yleisin kuolinsyy, eli tapaturmainen menehtyminen. Vanhuusiän keskiarvo on huomattavasti korkeampi, liki 12 vuotta. Erytistä huomiota tulee kiinnittää käyttäytymisen tai luonteen vuoksi lopetettujen koirien määrään, sekä sydänsairauksien esiintymismäärään.

4.3.4 Lisääntyminen

Taulukko 18. Keskimääräinen pentuekoko 2009-2019 (Lähde: SKL KoiraNet)

2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
5,5	6,3	7,5	6,4	7,0	7,0	6,5	6,8	6,3	5,8	6,3

Viimeisen kymmenen vuoden aikana rodun keskimääräinen pentuekoko on Suomessa vaihdellut 5,5 ja 7.5 pennun välillä. Keskimääräisessä pentuekoossa ei ole 15 vuoden aikana esiintynyt selkeää suuntausta vaan pentuekoko on pysynyt melko tasaisena. Ruotsissa pentuekoko on viime vuosina ollut keskimäärin samaa luokkaa suomalaisten pentueiden kanssa eli kuusi pentua pentuetta kohden.

Rodulla ei ole yleensä ongelmia astutuksissa ja tiedossa ei ole epänormaalin paljoa tiinehtymisvaikeuksiakaan, vuositasolla ehkä yksi tapaus, ei aina sitäkään. Ja usein nekin ovat johtuneet todennäköisesti väärästä astutusajankohdasta. Myös synnytysongelmat ja pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat ovat olleet yksittäistapauksia.

Pentukuolleisuudesta ei ole kerättyä tietoa. Synnynnäisiä vikoja tai epämuodostumia ei esiinny rodulla normaalia enempää. Rodulla ei ole mitään rakenteellisia seikkoja, jotka voisivat altistaa synnynnäisten vikojen tai epämuodostumien syntymiselle.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Venäjänajokoiralla ei ole sellaisia anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sen sairauksille, hyvinvointi- tai lisääntymisongelmille.

Rodussa esiintyvistä muista yleisistä vioista voidaan nostaa esille seuraavat: purentaviat, kivesviat sekä häntämutkat. Näiden suhteen voi koiran terveyden arvioinnin tukena käyttää näyttelyarvosteluista saatua tietoa.

Koiria, jotka ovat saaneet laatuarvostelun hylätty ei tule käyttää jalostukseen. Jos purentaviasta tai hammaspuutoksesta on maininta laatuarvostelussa, tulee tällaisen koiran jalostuskäytön suhteen olla hyvin harkitsevainen katsoen sukulaisten arvostelut mahdollisten samojen vikojen suhteen.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rotu on yleisesti ottaen melko terve ja hyvinvoiva. Sillä ei myöskään ole suuria ongelmia lisääntymisessä vaan pentueet syntyvät yleensä normaalin astumisen kautta. Yleisimpiä ja koiran elämän kannalta hankalimpia sairauksia ovat erilaiset allergiat, jonkin verran luusto-ongelmia ja

epilepsia. Edellä mainitut sairaudet vaikuttavat niin koiran arkielämään kuin myös sen käyttöön metsästyskoirana. Mikäli koiralla on sen normaalia elämää ja arkea haittaava sairaus, tai se on sairauden vuoksi operoitu, koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja koiran sairaudesta olisi hyvä informoida kasvattajalle, sekä rotua harrastavan yhdistyksen jalostusneuvonnalle.

Ongelmien mahdollisia syitä

Sairauksien kitkemistä rodusta on estänyt avoimuuden puute. Osa sairauksista on päässyt yleistymään asenteen ja ilmapiirin vuoksi. Rodun jalostusneuvonnalta puuttuu yhteinen tietokanta, jossa eri sairauksien yleistymisen sukulinjoissa olisi helppo todeta. Rodun taustalla esiintyy historiallista sukusiitosta ja joissakin yhdistelmissä sukusiitosasteet ovat korkeita. Tämä vaikuttaa osaltaan autoimmuunisairauksien ja muiden vikojen esiintymiseen.

4.4. Ulkomuoto

Venäjänajokoiran tulee olla voimakas ja vahva olematta silti raskas. Edellä mainittu päti vielä 1980–1990 populaatiossa, mutta nykyisin näin ei enää ole. Nykyisessä kannassa on paljon liian kevyitä, korkearaajaisia, siroja koiria. Myös karvapeitteen laatu on keskimäärin heikentynyt, joka myös osaltaan lisää keveyden vaikutelmaa. Liian usein löytyy pohjavillan puutetta sekä lyhyttä peitinkarvaa, joka heijastuu myös raajojen ja kypälien kestävyteen.

"Pää ei kovin suuri..." Raskas löysänahkainen pää voimakkaineen huulikaarineen ja pitkäköine korvineen ei myöskään ole poikkeuksellista nykykannassa.

Tuontikoirien laatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Laatutakeeksi ei riitä pelkkä "vierasta verta". On suositeltavaa, että viimeistään ennen toista jalostukseen käyttöä koiralla olisi koekäynti, sekä näyttelystä vähintään palkintosija H. Suositus on, että vain A- ja B-lonkkaisia koiria käytetään jalostukseen.

Venäjänajokoirayhdistyksen ja SAJ:n tulee panostaa ulkomuototuomareiden koulutukseen edelleen hyvin voimakkaasti, koska sitä kautta voimme vaikuttaa venäjänajokoiran rotutyyppiin ja rotumerkkien säilymiseen rotumääritelmän mukaisina.

Rotumääritelmä

RKF 5.7.1997

SKL 14.6.2000

Ei FCI-rotu

YLEISVAIKUTELMA: Venäjänajokoira muistuttaa hieman sutta. Etenkin kaulan ja pään asento erottavat sen muista roduista. Keskipakoa suurempi ja voimakasrakenteinen. Lihakset ovat kuivat ja hyvin kehittyneet; luusto on voimakas.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Pituusindeksi on uroksilla noin 105 ja nartuilla noin 107. Ranteen ympäryys on uroksilla 12 – 14 cm ja nartuilla 10,5 – 12,5 cm

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Luonne on rauhallinen ja tasapainoinen.

PÄÄ: Kuiva ja kiilamainen. Voimakkaasta ruumiinrakenteesta johtuen pää ei näytä suurelta.

KALLO-OSA: Pitkänomainen ja tasainen. Kulmakaaret ja niskakyhmy ovat vain hieman erottuvat.

OTSAPENGER: Loiva.

KIRSU: Leveä, pyöreähkö ja väriltään musta.

KUONO-OSA: Pitkähkö ja kiilamainen.

HUULET: Tiiviit ja väriltään mustat.

HAMPAAT / PURENTA: Hampaat ovat valkoiset, voimakkaat, kookkaat, hyvin kehittyneet ja tiivisti yhdessä. Leikkaava purenta.

SILMÄT: Keskikokoiset, tummanruskeat ja vinoasentoiset. Silmäluomien reunat ovat tummat.

KORVAT: Keskikokoiset, suhteellisen ohuet, melko lyhyet, kolmionmuotoiset, hieman silmien tason yläpuolelle kiinnittyneet ja tiiviisti pään myötäisesti riippuvat.

KAULA: Lihaksikas, kuiva ja lähes pään pituinen. Kaulan asento on 35 asteen kulmassa runkoon nähden.

RUNKOYLÄLINJA: Lantio on 1 – 2 cm säkää alempana tai samalla korkeudella.

SÄKÄ: Hyvin kehittynyt, selvästi erottuva.

SELKÄ: Suora, leveä ja lihaksikas.

LANNE: Lyhyt, leveä, hieman kaareva ja lihaksikas. **LANTIO:** Leveä, hieman viisto ja kohtuullisen pitkä.

RINTAKEHÄ: Leveä ja syvä, ulottuu kyynärpäiden tasolle tai niiden alapuolelle.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on ylösvetäytynyt.

HÄNTÄ: Tyvestään paksu ja kärkeä kohti oheneva. Ulottuu korkeintaan kintereisiin (tavallisesti 2 – 3 cm niiden yläpuolelle). Rauhallisella koiralla häntä on alhaalla, innostuneellakaan se ei nouse selkälínjan yläpuolelle.

RAAJAT:

ETURAAJAT: YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat vahvaluustoiset, lihaksikkaat ja kuivat, edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Etäisyys maasta kyynärpäähän on suunnilleen puolet säkäkorkeudesta.

LAVAT: Lavan ja olkavarren välinen kulmaus on 100 - 110°. **KYYNÄRPÄÄT:** Suoraan taakse suuntautuneet.

KYYNÄRVARRET: Poikkileikkaukseltaan soikeat.

VÄLIKÄMMENET: Lähes pystysuorat.

KÄPÄLÄT: Soikeat ja tiiviit. Kynnet ovat alaspäin suuntautuneet.

TAKARAAJAT: YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat kuivat, hyväluustoiset, lihaksikkaat, hyvin kulmautuneet, takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset.

SÄÄRET: Kohtuullisen pitkät.

KINTEREET: Kuivat ja selvästi erottuvat.

VÄLIJALAT: Lähes pystysuorat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälet.

LIIKKEET: Riistan haussa pitkä ravi ja laukka ovat tyyppillisiä, ajossa laukka.

NAHKA: Tiivis, joustava ja poimuton.

KARVAPEITEKARVA: Päässä, raajoissa ja korvissa lyhyttä, muualla pitempää, etenkin kaulan ympärillä ja housuissa. Hännän karvapeite on keskipitkää ja lyhenee kärkeä kohti. Tiivis ja pehmeä aluskarva on rodulle tyyppillinen.

VÄRI: Ruskean eri sävyt, jossa selvästi erottuva tai hieman vaaleampi, parkinruskea tai harmahtavankeltainen ”satula”, joka voi joskus olla melko vaalea. Pienet valkoiset merkit rinnassa ja käpälistä ovat sallittuja.

KOKO:

SÄKÄKORKEUS: Urokset 58 – 68 cm, nartut 55 – 65 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma: Matala- tai korkearaajaisuus, liian pitkä tai liian lyhyt runko, liian kuiva tai liian turpea rakenne.

Luonne: Aggressiivisuus ihmistä kohtaan tai arkuus.

Pää: Turpea tai liian suuri pää, liian leveä otsa, liian erottuva niskakyhmy, otsauurre, korostuneet kulmakaaret, pyöreä kallo; kyömy kuononselkä, liian voimakkaat posket, kulmikas huulilinja, hieman suippo kuono; pyöreät, paksut, raskaat, liian ohuet, liian ylös kiinnittyneet, taaksepäin vedetyt tai ei päänmyötäiset korvat; pyöreät, vaaleat, pienet tai syvällä sijaitsevat silmät, löysät silmäluomet.

Kaula: Liian pystyasentoinen tai liian pitkä kaula, löysä kaulanahka, puutteellinen karvoitus.

Runko: Riittämättömästi kehittynyt säkä; pehmeähkö selkä, jossa säkäkuoppa; pitkä, suora tai köyry lanneosa; kapea tai pysty lantio; kapeahko, tynnyrimäinen tai alaosaan kapea rintakehä; liian voimakkaasti nouseva tai roikkuva vatsaviiva. Häntä: Liian pitkä, liian lyhyt, liian tuuhea- tai liian niukkakarvainen, liian ylös tai liian alas kiinnittynyt, sivulle kiertynyt.

Raajat: Puutteellinen lavan ja olkavarren välinen kulmaus, ulkokierteiset kyynär-päät, käyrät olkavarret, sisä- tai ulkokierteiset etukäpälät, liian viistot välikämmenet, eteenpäin taipuneet ranteet, heikosti tai liian voimakkaasti kulmautuneet taka-raajat, sisä- tai ulkokierteiset kinteret; litteät, hajavarpaiset, pyöreät tai liian pitkät käpälät.

Nahka: Poimut päässä tai kaulassa. Karvapeite: Kiiltävä, pitkä, lyhyt tai hieman laineikas karvapeite, puutteellinen aluskarva; liian jyrkkärajainen ”satula”, harmahtavassa ”satulassa” mustat peitin-karvat, punertava pohjaväri, valkoisia merkkejä muualla kuin rotumääritelmän sallimissa kohdissa, yli puolitoistavuotiailla yksilöillä mustaa väriä ohimoissa.

Koko: Säkäkorkeuden ylitys 2 cm:llä.

VAKAVAT VIRHEET: Jyrkkä otsapenger, lyhyt kuono-osa, kokonaan tai osittain ruskea, vaaleanpunainen tai vaalea kirsu; tyvestään kohoavat, kiertyneet, pitkä- ja pörrökarvaiset tai liian suuret korvat, notkoselkä, kapea tai puutteellisesti kehittynyt rintakehä; ei suora, sivulle kiertynyt tai selvästi pitkäkarvainen häntä; laineikas tai pörröinen karvapeite, aluskarvan puuttuminen, liian voimakas karvoitus kuonossa, kirkkaanpunainen pohjaväri, täplikkyys, suuret valkoiset merkit, tummat täplät otsassa, korvissa, huulissa ja silmien yläpuolella.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Keskenään eriväriset, vihertävät tai siniset silmät, hiirenharmaa tai kahvinruskea väri; säkäkorkeuden alitus, säkäkorkeuden ylitys yli 2 cm:llä.

HUOM! Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Vuosina 2010-2019 näyttelykäyntejä oli yhteensä 2020. Lukuun sisältyy joitakin koiria useaan kertaan. Keskiarvo on 202 näyttelykäyntiä/vuosi. Laatuarvostelun tulokset jakautuivat seuraavasti: ERI 1264 tulosta, EH 529 tulosta, H 194 tulosta, T 12 tulosta, EVA 12 tulosta ja HYL 9 tulosta. ERI-tulosten osuus oli 63 %, EH 26 %, H 10 %, T, EVA ja HYL 2 %.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia ei venäjänajokoirille ole järjestetty.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Ulkomuotoa arvioitaessa on muistettava venäjänajokoiran käyttötarkoitus ajavana koirana. Rakenteessa tulee kiinnittää rotutyypin lisäksi niihin rakenteellisiin ominaisuuksiin, joilla on merkitystä metsästyskäytön kannalta, kuten karvapeite, selkä, lantio, raajat ja kypälät.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Raajaluuston, karvapeitteen ja ihon vahvuus ja terveys. Tyypin muuttuminen kevyemmäksi ja siroluustoisemmaksi.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma on luotu vuonna 2005. Ohjelmaa on muokattu helmikuussa 2014 jalostustoimikunnan tekemänä ja se on hyväksytty Venäjänajokoirayhdistyksen vuosikokouksessa. Jalostuksen tavoiteohjelmaa on korjattu Suomen Kennelliiton antaman ohjeistuksen pohjalta tammikuussa 2017 Venäjänajokoirayhdistyksen hallituksen ja jalostustoimikunnan yhteistyönä.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Vuodesta 2005 alkaen.

Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Metsästysominaisuudet		Metsästysominaisuudet ovat säilyneet monipuolisina
Geenipoolin laajennus	kannustettu tuontikoirien hankintaan	Geenipooli on laajentunut uusien tuontien myötä
Sukusiitosasteen pitäminen maltillisena		On koiranetin mukaan onnistunut hyvin

Suotavaa olisi, ettei pentuesisaruksille käytettäisi samaa tai samansukuista urosta, jotta saadaan perimään lisää laajuutta. Myös uusinta yhdistelmiä olisi vältettävä.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Nykyisillä PEVISA -määräyksillä jalostuksen ulkopuolelle jää merkittävä määrä koiria oletuksen, että ns. reppumiehet eivät niitä tutkituta.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostustietojärjestelmästä koirien terveystutkimuksia ja jälkeläismääriä seuraamalla voidaan arvioida, onko PEVISA-ohjelmaa jatkossa tarpeen muuttaa. Koirien jälkeläismääriä tulisi saada pienennettyä.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuksen ensisijaisena tavoitteena pidetään vastaisuudessakin metsästysominaisuuksien vahvistamista koko kannassa. Päämääränä on nopeahakuinen ja sitkeästi ajava venäjänajokoira. Sen pääasiallinen käyttötarkoitus on jäniksen ja ketun ajo. Myös petoeläinten metsästystaipumukset, joita löytyy runsaasti nykyisestä kannasta, säilytetään.

Rodun suosio on lähtenyt lupaavaan nousuun. Koiria rekisteröidään vuosittain n. 100. Myönteisen kehityksen jatkumisen edellytys on kuitenkin, että käyttöominaisuudet onnistutaan vakiinnuttamaan hyvälle tasolle koko kannassa ja perinnölliset sairaudet saadaan pidettyä kurissa.

Populaation koko on tarkoitus saada sekä lukumääräisesti että geenipooliltaan sille tasolle, että jalostusta voitaisiin tehdä pääasiassa omaan suomalaiseen kantaan perustuen, tällöin voitaisiin paremmin hallita mm. sairausriskejä. Suomessa oleva kanta ei vielä nykyisin, eikä edes näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa täytä itsenäisesti jalostettavan populaation kriteereitä, vaan täydennystä joudutaan vuosittain tuomaan rodun kotimaasta. Vaikka tuontikoiriin liittyikin omat riskinsä, on se kuitenkin välttämätöntä kannan taantumisen ja perinnöllisten sairauksien yleistymisen välttämiseksi. Kannan kehitys määrittelee tuontikoirien tarpeen populaation koon ja geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Tuontikoirien tulisi mahdollisuuksien mukaan olla keskenään eri sukuisia ja vieraita Suomessa oleville koirille. Myös tuontikoirien tason nostamiseen tulee kiinnittää huomiota. Näiden molempien tavoitteiden toteutuminen helpottunee nopeasti kehittyvien tietoyhteyksien ja lisääntyvän kanssakäymisen myötä.

Eräs perusedellytys jalostustavoitteiden toteutumisessa on, että valtaosa rodun harrastajista saadaan jäseniksi yhdistykseen ja toimimaan yhteisen tavoitteen edistämiseksi. Hyvä jäsenpeitto on erityisen tärkeää pienelle rodulle, jotta saataisiin mahdollisimman monet koirat jalostustoiminnan piiriin.

Yhdistys tulee kehittämään jäsenhankintaa ja jäsenistö pyritään myös entistä aktiivisemmin säilyttämään tarjoamalla sille vastineeksi erilaisia neuvonta- ja tiedottamispalveluja. Jäsenistölle tarjotaan vaikuttamiskanava nettisivujen ja jäsentiedotteen kautta. Niiden tasoa pyritään kehittämään resurssien puitteissa. Jäsenistölle järjestettäviä yhteistilaisuuksia tulevat jatkossakin olemaan vuosittaiset näyttelyt, vuosikokous ja omat mestaruuskokeet.

Suunnitelman toteutumista seurataan hallituksen toimesta sekä jalostustoimikunnan vuosikokoukselle laatiman raportin perusteella.

Jalostuspohja

Kannan pienen koon ja tiheän sukusiitoksen vuoksi venäjänajokoirien jalostaminen on Suomessa hankalaa, mutta ei mahdotonta. Jalostusvalinnoissa ja koirien tuonneissa on suosittava rotutyypillistä koiraa, jolla ei ole vakavia perinnöllisiä vikoja tai sairauksia. Jalostusmateriaalia on hyödynnettävä monipuolisesti, koska nykyinen kantamme on melko suppea. Lisäksi tuontikoiria tulisi saada lisää jalostuksen käyttöön. Tuontikoirien tulisi mahdollisuuksien mukaan olla eri sukuisia kuin Suomessa jo olevat koirat sekä niiden tulisi olla keskenään eri linjoista. Tuontikoiria tulisi hankkia Viron lisäksi erityisesti Venäjältä, koska siten saataisiin uutta geenipohjaa Suomen populaatioon.

Jalostuksen ensisijaisena tavoitteena pidetään metsästysominaisuuksien vaalimista ja vahvistamista. Venäjänajokoiran pääasiallinen käyttötarkoitus on jäniksen ja ketun ajo.

Käyttäytyminen ja luonne

Rodussa on kuolinsyytilaston mukaan käyttäytymisen tai käytöshäiriön vuoksi lopetettuja koiria 4,4% ilmoitetuista. Sujuvan ja rodulle ominaisen metsästyskäyttäytymisen lisäksi on seurattava venäjänajokoirien käyttäytymistä muissakin olosuhteissa, kuin työkäytössä. Arkuus, pelokkuus tai vihaisuus ei saa lisääntyä rodussa.

Käyttöominaisuudet

Tavoitteena on lisätiedon kerääminen venäjänajokoirien käyttöominaisuuksista ja työkäyttöön vaikuttavista terveysseikoista.

Tavoitteena on myös kasvattaa kokeissa käyneiden koirien osuutta.

Terveys ja lisääntyminen

Tavoitteena on pitää vakavien perinnöllisten sairauksien esiintyminen mahdollisimman vähäisenä.

Toimintasuunnitelma:

- tiedoston ylläpito sairauksia ja vikoja periyttävistä yksilöistä
- avoimemman suhtautumisen edistäminen sairauksiin liittyvissä asioissa
- yhdistyksen järjestämät joukkotarkastustilaisuudet
- yhdistys ottaa välittääkseen ainoastaan sellaisia pentueita, joita suunniteltaessa on kysytty jalostusneuvontaa
- jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa

Ulkomuoto

Tavoitteena on säilyttää rotumääritelmän mukainen luonne, koko ja ulkomuoto.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Keskeinen tavoite venäjänajokoiralla on populaation jalostuspohjan laajentaminen Suomessa. Suomalaisten sekä tuontikoirien geenimateriaalin laajalla hyödyntämisellä estetään rodun elinvoiman heikkenemistä ja rajoitetaan terveysongelmia. Tähän pyritään muun muassa pitämällä sukusiitosaste alhaisena ja käyttämällä koko kantaa jalostuksessa tasapuolisesti.

Yhteydenpidolla kasvattajiin ja omistajiin seurataan kaikkia syntyneitä pentueita. Pyritään saamaan kaikkien ikäluokkien parhaimmisto jalostuksen piiriin.

Jalostukseen käytettävien urosten lukumäärää pyritään nostamaan. Suositellaan, että uroksilla teetetään enintään 3 pentuetta. Jos uroksen sukulaisuus Suomen kantaan on vähäinen, tai sitä ei ole lainkaan, voidaan urokselle hyväksyä enintään 5 pentuetta. Ennen ensimmäistä pentuetta koiralla tulee olla vähintään näyttelytulos H (hyvä).

Suositukset jalostukseen käytettäville koirille:

Ennen astutusta koiralla tulee olla

- lonkka- ja kyynärlausunto, HD-raja-arvona tulos A, B tai C
- silmätarkastuslausunto: ei perinnöllisiä sairauksia

Ennen toista pentuetta koiralla tulee olla jokin näistä käyttötuloksista:

ajokoe, ketunajokoe, taipumuskoe karhu/ilves.

Ennen kolmatta pentuetta terveystutkimuksista lisäksi sydämen ultraäänitutkimus.

Suositellaan, että yhdistelmän koirat ovat keskenään mahdollisimman vierassukuisia, eikä uusintayhdistelmiä tehdä.

Koirista ja suvuista kerättyjen sairaustietojen ja muiden ominaisuuksien tieto tulee selvittää ja huomioida yhdistelmän suunnitteluvaiheessa.

Pentueen sukukatkerroin tulee olla 0,65 tai yli kuudessa polvessa laskettuna.

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Keskeinen tavoite venäjänajokoiralla on populaation jalostuspohjan laajentaminen Suomessa. Suomalaisten sekä tuontikoirien geenimateriaalin laajalla hyödyntämisellä estetään rodun elinvoiman heikkenemistä ja rajoitetaan terveysongelmia. Tavoitteeseen pyritään muun muassa pitämällä sukusiitosaste alhaisena ja käyttämällä koko kantaa jalostuksessa tasapuolisesti.

Yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärä

1.1.2020 voimaantullut PEVISA-ohjelma rajoittaa yksittäisen koiran jälkeläismääräksi 40.

6.3 Rotua harrastavan yhdistyksen toimenpiteet

Tavoitteena on vakiinnuttaa hermorakenteeltaan vahva koira, joka ei ole arka eikä vihainen. Venäjänajokoiran perusluonteeseen kuuluva hyvä koulutettavuus sekä rauhallisuus pyritään säilyttämään ja näin varmistamaan sen sopeutuminen myös kaupunkioloihin.

Toimintasuunnitelma:

- luonteen tarkistaminen ennen jalostuskäyttöä
- pentujen kasvatukseen liittyvän tietouden lisääminen
- näyttelyarvostelujen hyödyntäminen

Tavoitteena on säilyttää kovan metsästysvietin omaava monipuolinen ajokoira. Erityisesti pyritään hakemaan ja säilyttämään venäjänajokoiralle tyypillisiä ominaisuuksia. Näitä ovat vauhdikas laukaten tapahtuva haku ja ajo, sekä kuuluva ja soinnikas haukku. Muitakaan ominaisuuksia, kuten sitkeyttä ja ajovarmuutta, ei väheksytä. Jalostuksessa tullaan jatkossa kiinnittämään erityishuomiota haun laajuuteen ja tuloksellisuuteen.

Toimintasuunnitelma:

- koekäynteihin kannustaminen
- metsästysominaisuuksien jalostustarkastukset, joissa testataan myös muiden kuin jäniksen ja ketun ajo
- jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa

Tavoitteena on pitää vakavien perinnöllisten sairauksien esiintyminen mahdollisimman vähäisenä.

Toimintasuunnitelma:

- terveystutkimusten lisääminen, varsinkin jalostukseen käytettäville yksilöille
- tiedoston ylläpito sairauksista ja vioista rodussa
- avoimemman suhtautumisen edistäminen sairauksiin liittyvissä asioissa
- yhdistyksen järjestämät joukkoterveystarkastustilaisuudet
- PEVISA-ohjelmaa tarkennetaan rodun tilan ja tarpeen mukaisesti
- jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa

Ulkomuotojalostuksen keskeisenä tavoitteena on säilyttää oikea rotutyypin huolehtien rodunomaisen käyttötarkoituksen asettamista rakenteellisista vaatimuksista niin, ettei suosita liian korkearaajaista, kevyttä ja kapeaa tyyppiä. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää ajokoiralle tärkeisiin raajoihin ja niissä nimenomaan kypäliin. Myös karvapeitteen laatu on ratkaisevan tärkeä Suomen olosuhteissa.

Toimintasuunnitelma:

- kasvattajien ja tuomareiden informoiminen
- siitokseen käytettävien koirien arvosana näyttelystä tulee olla vähintään "hyvä"
- yhteistyöllä venäläisten ulkomuototuomarien kanssa varmistetaan oikean rotutyypin vakiintuminen
- vanhemmilla ei tule hyväksyä keskenään samoja rakenteellisia puutteita, myös sukurasite huomioitava.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Uhat:

- populaation pienuudesta johtuva haavoittuvuus monimuotoisuuden säilyttämisessä ja kannan riittävän koon ylläpitämisestä Suomessa
- perinnöllisten sairauksien yleistyminen rodussa
- rotuyhdistyksen vähäisestä jäsenmäärästä aiheutuva toimijoiden pula voi olla kohtalokasta yhdistyksen toiminnalle ja sitä kautta rodun kehittämislle

Mahdollisuudet:

- rodun soveltuvuus Suomen karuun ilmastoon ja vaativiin maastoihin
- monipuoliset metsästysominaisuudet
- hyvä luonne ja koulutettavuus

Varautuminen ongelmiin:

- kannan kotimaisen geenipoolin laajentaminen mahdollisuuksien mukaan
- kannan vahvistaminen jatkuvilla tuonneilla
- koirien terveydentilan seuranta ja nopea reagoiminen esiintyviin ongelmiin
- yhdistyksen jäsenmäärän kasvattaminen ja toiminnan lisääminen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Kaikki suunnitelmassa mainitut toimenpiteet käynnistetään ohjelman hyväksymisen jälkeen resurssien sallimassa aikataulussa mahdollisimman pikaisesti.

Suunnitelman toteutumista seurataan hallituksen toimesta sekä jalostustoimikunnan vuosikokoukselle laatiman raportin perusteella.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2021	Suoritetaan kysely venäjänajokoirien omistajille, jotta saadaan mahdollisimman laaja otanta kannan tilasta jalostuksellisesti ja ominaisuuksista.
2022	Jatketaan omistaja- ja kasvattajakyselyä terveydestä, kotikäyttäytymisestä ja lisääntymisestä. Jalostustarkastustilaisuus, jossa huomioidaan erityisesti luonneominaisuudet.
2023	Terveyspäivät
2024	Analysoidaan tehtyjen kyselyiden tietoa.
2025	Tehdään Jalostuksen tavoiteohjelman 2026-2030 päivitys 31.5.2025 mennessä hyödyntäen em. kyselyjen tuloksia.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostustoimikunta seuraa aktiivisesti terveystuloksia ja suoritettavan kyselyn perusteella tekee niiden perusteella arvioinnin tarpeesta uudistaa jalostusohjeistusta ja esittää muutosta PEVISA-ohjelmaan.

7. LÄHTEET

Venäjänajokoiran rotumääritelmä

Venäjänajokoirayhdistys ry.

Suomen Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmä

Suomen Kennelliitto, Katariina Mäki

O A Egorov: Venäjänajokoiran historian tutkija

Ruslan Chijan: Venäjänajokoira